

Zelfs als performer Jongewaard voor hun neus staat, blijven de meeste toeschouwers mobiel naar hem luisteren.

Foto Pierre Borascio

Noorderzon vol prachtig gestileerd rauw realisme

FESTIVAL

NOORDERZON

Pleinvrees (Lotte van den Berg) op de Westerkade (tournee; Heroin (Grace Dyas) in Grand Theatre (t/m 19/8); Hoog Gras (Inne Goris) in Theater de Machinefabriek (t/m 21/8). Noorderzonfestival t/m 28/8, noorderzon.nl

De avond in Groningen sleurt je in volle vaart de afgrond in en je voelt waartoe eenzaamheid en angst kunnen leiden.

Het is niet zozeer die hardop pratende, soms luid schreeuwende man op straat die de aandacht trekt. Daarvoor is zijn mondmicrofoon te groot; hij zal wel een actievoerder of acteur zijn, doorlopen dus. Het meisje dat haar fiets stilzet om wel gebiologeerd naar die walogige Amsterdammer in trainingspak te kijken, is misschien wel ingehoord, denkt de scepticus. Degenen die weten dat Marien Jongewaard hier staat te performen, en naar hem luisteren via het nummer dat ze bij aanvang van *Pleinvrees* hebben moeten bellen, trekken meer nieuwsgierige blikken dan hijzelf. Raar, zo veel mensen gekluisterd aan hun mobiel-tje. Horen ze iets wat ik niet hoor?

In de langs elkaar heen schuivende realiteiten die Lotte van den Berg in haar nieuwe productie creëert, gebeurt nog iets bizars. Zelfs als Jongewaard voor hun neus staat en dus uitstekend verstaanbaar is, sterker nog: oogcontact zoekt, blijven de meeste toeschouwers via hun telefoon luisteren naar de wanhopige woorden die Rob de Graaf voor hem schreef. In een performance die gaat over contact maken, over het opheffen van verschillen, over gehoord willen worden, is dat uiterst betekenisvol: inhoud en vorm vallen

compleet samen. Het klopt, het zet je aan het denken en toch is de minimale stilerings, zo eigen aan dit soort 'levensecht' theater, ook vrijblijvend.

Na deze aftrap 's middags van Noorderzon, internationaal theater-, dans- en muziekfestival in Groningen, sleurt de avond je in volle vaart de afgrond in en zie je waartoe de eenzaamheid en angst van *Pleinvrees* zouden kunnen leiden. Het zijn weinig opwekkend keuzes, maar wel keuzes die ertoe doen.

Drugverslaving is het onderwerp waarin de jonge Ierse groep THEATREclub zich heeft vastgebeten. Met steun van Noorderzon heeft regisseur Grace Dyas haar plat-Ierse succesvoorstelling *Heroin* kunnen omwerken naar een tourneeproductie in verstaanbaar Engels. In de beste Britse traditie van rauw realisme zugen Barry, Ger en Lauren je vast in een hopeeloos bestaan van spuiten, armoede en geweld, van niet zonder kunnen, ziek zijn, diefstal en prostitutie. Van fuck ('fok') en nog eens fuck. De makers laten zien dat dit al decennia Ierland toekomt is en hebben weinig hoop op verbetering; het kind dat zijn verslaafde ouders ontvluchtte, is nu zelf die verslaafde ouder met kind. Het is onthutsend hoe geleidelijk duidelijk wordt dat deze ellende niet een eenzame junk betreft, maar hele gezinnen, woonblokken, steden.

Prachtig ook is hoe realisme en stilerings elkaar kruisen, als een commentaar op de ontkenning van de problemen in Ierland ('Zegen dat het niet bestaat, dus bestaat het niet.')

Paradoxaal genoeg zijn de schokkende beelden over kindsoldaten ook verschrikkelijk mooi

De injectienaald is daar, maar de frequentie waarmee die op een gegeven moment tevoorschijn wordt gehaald, is een onverwelijke dans. Het verloop der jaren zit subtiel vervat in een stapel lp's, die - per decennium even opgeschud - een medley van tunes leveren. Bovendien grijpen de acteurs, die geweldig schakelen tussen onnadrukkelijk zijn, ingeleefd drama en activistische vertelling, voortdurend in hun eigen encensering in, door met schamele meubels hun 'mansion' in te richten aan de hand van een geprojecteerde maquette.

En toch, het kan nog erger. De theatrale installatie *Hoog Gras* van het Vlaamse LOD, naar een idee van Inne Goris, is geïnspireerd op het gruwelijke lijden van kindsoldaten. Op kinderen die gedwongen moeten doden en daarmee gelijk dader en slachtoffer zijn. Het publiek zit in vakken die door schermen ('hoog gras') van elkaar kunnen worden gescheiden, en heeft aan alle kanten zicht op grootse video-projecties. Nu eens zien we kinderen die elkaar zodanig pesten dat het mishandeling wordt, dan weer volgen we een jongetje dat zijn dode moeder - te zwaar en te groot voor hem - door een huis sleept en rijst in de mond lepelst alsof ze nog leeft. Het zijn bewust geen Afrikaanse kinderen, om de problematiek dicht bij huis en universeler te maken.

Paradoxaal genoeg zijn de ronduit schokkende beelden (video: Kurt d'Haeseleer) ook verschrikkelijk mooi. Ze zijn grof gekorrelt, vaak zwart-wit, soms bijna abstract in hun vertraging en uitsneden. Het ongelooft dat kinderen tot wrede heden in staat zijn, wordt versterkt door de zoetgevooidse stemmen van kinderkoren en door het lieve, intiem fluisterende jongensstemmetje dat in poëtisch Vlaams vertelt van de gruwelen die hij moet begaan. Deze tekst van Peter Verhelst is even subliem en zuigend als de beelden. Hij maakt de beklemming van de ruimte - symbool voor de mentale en fysieke gevangenis die het leven van een kindsoldaat is - nog beter voelbaar.

Mirjam van der Linden